

به نام خداوند جان آفرین
حکیم سخن در زبان آفرین

آیین دأئو

پائولا ر. هارتز

ترجمه:

دکتر حجت الله جوانی

دانشیار گروه ادیان و عرفان دانشگاه الزهرا

زمستان

۱۴۰۲

سرشناسه	: هارتس، پاتولا ر.
عنوان و نام پدیدآور	: آیین دائو / پاتولا ر. هارتز؛ ترجمه حجت‌الله جوانی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه الزهراء، انتشارات، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۶ ص.
شابک	: 978-622-8126-17-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Daoism
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۴۸ - ۱۵۰.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: تائوئیسم Taoism
شناسه افزوده	: جوانی، حجت‌الله، ۱۳۴۵-، مترجم
شناسه افزوده	: دانشگاه الزهراء، انتشارات.
شناسه افزوده	: Alzahra University press
رده بندی کنگره	: BL۱۹۲۰
رده بندی دیویی	: ۲۹۹/۵۱۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۴۶۹۵۲۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

آیین دائو

پاتولا ر. هارتز

ترجمه: دکتر حجت‌الله جوانی (دانشیار گروه ادیان و عرفان دانشگاه الزهرا)

انتشارات: دانشگاه الزهرا

ویراستار ادبی: سولماز عالی‌پور

صفحه آرایشی: مرضیه اله‌دادی

طراح جلد: مرضیه اله‌دادی

چاپ و صحافی: چاپ دیجیتال کسری

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۲۰۰

شابک: 978-622-8126-17-3

قیمت: ۱۷۰/۰۰۰ تومان

سال نشر: زمستان ۱۴۰۲

شماره تماس واحد فروش: ۰۲۱۸۸۰۴۸۹۳۴ - ۰۲۱۸۵۶۹۲۸۳۹

سامانه الکترونیکی: <https://book.alzahra.ac.ir>

فروش کتاب الکترونیک (ebook): <https://mybooket.com>

کلیه حقوق معنوی و مادی این اثر برای دانشگاه الزهرا محفوظ است.

پذیرش چاپ این اثر در جلسه ۱۸۲ شورای انتشارات مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۱۸ به تصویب رسید.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
دیباچه مترجم	۷
پیشگفتار	۱۰
تصویر نقشه جهان	۱۱
فصل اول: مقدمه: دنیای جدید دائویی	۱۲
فصل ۲: سرچشمه‌ها و تاریخ آیین دائویی نخستین	۲۱
فصل ۳: رشد و گسترش آیین دائویی	۴۱
فصل ۴: متون مقدس و باورهای آیین دائو	۶۹
فصل ۵: مناسک و مراقبه	۹۰
فصل ۶: دائو و هانرها	۱۱۴
فصل ۷: آیین دائو، دیروز، امروز و فردا	۱۳۱
گزارش وقایع	۱۴۶
کتاب‌شناسی	۱۴۸
منابع برای مطالعه بیشتر	۱۴۹
وب‌سایت‌ها	۱۵۰
واژه‌نامه	۱۵۱
نمایه	۱۵۴

دیباچه مترجم

در بین سنت‌های دینی و ادیان زنده جهان، آیین دائو از دیرباز تا حدود زیادی دست‌نیافتنی، رازانگیز و رمزآلود جلوه کرده است. در حقیقت سنت دینی دائویی و ادیان شرقی به‌دلایل مختلفی در سرزمین ما کمتر شناخته شده است. به‌نظر می‌رسد چند عامل معرفتی، تاریخی و فرهنگی به شرح ذیل در این قضیه موثر بوده‌اند:

نخست از منظر ژئوپلیتیکی و جغرافیایی، کشور چین دارای ویژگی متفاوتی نسبت به بسیاری از کشورهای خاورمیانه است. فاصله مکانی و دور بودن سرزمین چین از سایر نقاط دنیا به‌طور طبیعی موجب فقدان آشنایی ژرف با سنت‌های دینی این سرزمین گردیده است. چین همواره سرزمینی غیرقابل دسترسی بوده است و برخلاف تمدن‌های بین‌النهرینی که همواره محل آمدوشد اقوام و حکومت‌ها و سلسله‌های حکمرانی مختلف از نژادهای گوناگون بوده‌اند، این سرزمین به لحاظ اقلیمی دارای حصارهایی بسته بوده و راه نفوذ به آن هموار نبوده است. به‌همین سبب راه‌های تبادل فرهنگی این سرزمین با سایر سرزمین‌ها محدودتر و در نتیجه شناخت تمدن، دین و آداب‌ورسوم آن دشوارتر بوده است.

دوم به‌سبب تفاوت بنیادی خانواده زبان‌های زرد و به‌همین منوال تفاوت و فاصله زبانی بین آن‌ها و خانواده زبانی هند و اروپایی و دشوار بودن ترجمه از زبان‌های چینی به زبان‌های فارسی و غیره، همواره یک نوع گسست بین این خانواده‌های زبانی وجود داشته است.

سوم این موضوع تا حدی هم در آثار مربوط به ملل و نحل در ادبیات اسلامی قابل مشاهده است، به‌نحوی که گزارش‌های مبسوط و دقیق از سنت‌های دینی خاور در مقایسه با ادیان وحیانی یا ابراهیمی کمتر به رشته تحریر درآمده است.

چهارم تفاوت بسیار بنیادین در نگرش و جهان‌بینی و جهان‌نگری این دائویی و سایر ادیان خاور دور هم موضوعی است که نباید نادیده انگاشته شود. با در نظر گرفتن عناصر اصلی تفکر چینی نظیر بن‌مایه‌های بسیار طبیعت‌گرایانه آن، نقش و جایگاه اصل دائو- که ترجمه آن هم بسیار دشوار است- در جهان‌بینی چینی‌ها، احترام وافر به والدین که تا حد پرستش اجداد و ارواح اوج گرفته است؛ اهمیت فوق‌العاده به فال و پیش‌بینی‌های نجومی قائل شدن و جایگاه خدایگانی یا در حد خدای امپراطور در این فرهنگ، می‌توان حدس زد که چرا درک سنت دینی دائویی و سایر ادیان خاور دور چندان سهل نبوده است؛ تا

حدی که در متون و مدارک و آثار مربوط به ادیان بین‌النهرینی، اشارات و نشانه‌های مربوط به سنت دینی دائویی، از نوادر اتفاقات است.

البته آنچه که گفته شد به‌طور عمده مربوط به دوران‌های پیش از رواج مطالعه تطبیقی ادیان در دو قرن اخیر است. در دوران حاضر به مدد مطالعاتی که قریب دو‌یست‌سال اخیر صورت گرفته، راه‌های شناخت ادیان بیش از پیش هموار شده است. اکنون دپارتمان‌های مطالعات ادیان در غرب و شرق عالم به مطالعه مقایسه‌ای تاریخ و آموزه‌ها و باورهای ادیان می‌پردازند و دامنه این مطالعات وسعت یافته است. این موضوع شامل حال ادیان شرقی و خاورودر هم شده است و آکادمی‌های بی‌شمار به بررسی این ادیان می‌پردازند.

در ایران هم آثاری در خصوص ادیان خاور دور از منابع خارجی ترجمه شده است که البته در مقایسه با حجم و میزان آثاری که در مغرب زمین در خصوص ادیان خاور دور پدید آمده است، بسیار اندک و کم‌شمار است. همین موضوع، انگیزه اینجانب در دست‌یازیدن به ترجمه دو اثر در زمینه دین‌های خاور دور گردید. اثر نخست تحت عنوان: «آیین کنفوسیوس اثر دورتی و توماس هوبلز در سال ۱۳۹۸ و توسط نشر علم به چاپ رسید. خوشبختانه از آن‌جا که این اثر به‌نحوی نگاشته شده است که هم به کار متخصصان می‌آید و هم برای رده‌های سنی جوان و دانشجویان ادیان و عرفان قابل استفاده است، مورد استقبال قرار گرفته است. پس از چاپ این اثر دل‌مشغولی بنده این بود که حیف است کتاب آیین دائو ترجمه نشود، زیرا که نظیر آیین کنفوسیوس، اثری خواندنی است و در عین حال مکمل کتاب قبلی به لحاظ اطلاع از دو آیین بزرگ چینی است. این که از مکمل بودن سخن گفتم، بدین دلیل است که هر دو اثر به مجموعه یازده‌جلدی مجموعه کتاب‌های ادیان جهان، تعلق دارند که مجموعه‌ای بسیار جالب و خواندنی است.

روش نویسنده محترم در این کتاب، مراجعه به تعدادی آثار مهم در حوزه آیین دائویی بوده است و با مطالعه آثاری که نام آن‌ها را در پایان کتاب بیان کرده است، به‌ارایه گزارشی جامع درباره بحث مورد نظر پرداخته است. این روش نگارش در بسیاری از کتاب‌های مربوط به حوزه ادیان مشاهده شده و نویسنده نیز از آن تبعیت نموده و در گزارشگری خود نکات مربوط به آیین دائویی را به‌صورت درست و کامل بیان کرده است. با مراجعه به تعدادی از آثار حوزه ادیان مشخص شد که چنین نگرشی وجود دارد و نقصی در این کار نمی‌بینند. در این فراز، مجال آن نیست که فهرستی از آثار ادیان که در همین گونه نگاشته شده، بیان کنم، اما خواننده اهل نظر با مروری ساده بر کتاب‌های موجود در حوزه ادیان به این معنا التفات پیدا خواهد کرد.

در خصوص مسایل آوانگاشتی متون مربوط به سرزمین چین نویسنده محترم نکاتی را بیان کرده است که بسیار روشنگر است و توجه به آن لازم است.

در خاتمه مایل هستم در کمال فروتنی از خوانندگان عزیز استدعا کنم نظر و دیدگاه خود را در خصوص

این اثر به اینجانب اعلام کنند. این لطف بزرگ می‌تواند مایه اعتلای کار بنده باشد. رسم متعارف اظهار سپاس را پاس داشته و از معاون محترم پژوهشی دانشگاه جناب آقای دکتر اردوخانی، مدیر محترم انتشارات دانشگاه خانم دکتر عسگرانی و کارشناس محترم خانم سالکی که در فرایند نشر این اثر قبول زحمت کردند، بسیار تشکر می‌کنم. امیدوارم که در پناه حضرت حق همواره یاری‌گر مولفان و مترجمان دانشگاه باشند. آدرس رایانامه ذیل را تقدیم نموده و منتظر دریافت نظرات نیکوی شما هستم.

حجت‌الله جوانی، دانشیار گروه ادیان و عرفان دانشگاه الزهرا

hojjatollahj@alzahra.ac.ir

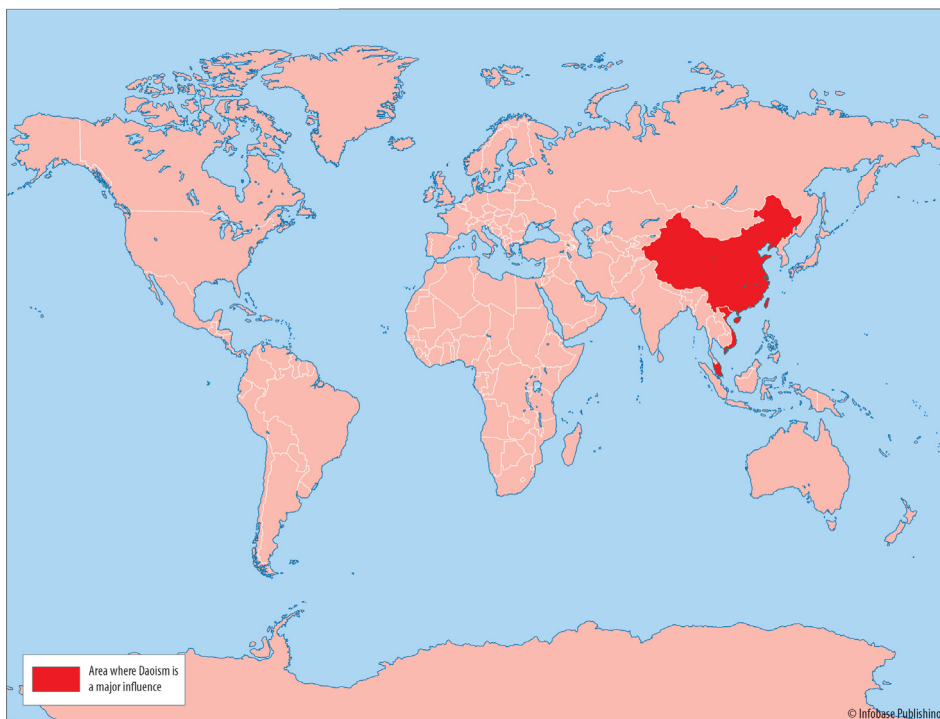
پیشگفتار مولف

دین، تقریباً از آغاز تمدن، یعنی بیش از ۱۰۰۰۰ سال پیش، تاریخ بشر را شکل داده است. در عصر حاضر بیش از نیمی از جمعیت دنیا به یک دین یا سنت معنوی بومی عمل می‌کنند. دین در بسیاری از جوامع قرن بیستویکم، از جمله ایالات متحده آمریکا هنوز بر زندگی مردم تاثیر می‌گذارد و نقشی کلیدی در سیاست‌ها و فرهنگ ایفا می‌کند. در جوامع سراسر دنیا، تنوع فزاینده فرهنگی و نژادی به گوناگونی ادیانی منجر شده که دوش‌به‌دوش هم به آن‌ها عمل می‌شود. همین مساله حیاتی‌بودن این موضوع را در پی دارد که تا حد ممکن به فهم ادیان جهان پردازیم.

مجموعه کتاب‌های ادیان جهان که کتاب پیش روی شما یکی از آن‌ها است، به‌منظور رسیدن به این هدف تهیه شده است. این مجموعه برای استفاده دانشجویان و خوانندگان عادی تهیه شده است. کتاب‌های این مجموعه نمای کلی، اما قابل دسترس و شفاف از سنت‌ها و نهادهای دینی بزرگ عصر ما عرضه می‌نمایند. هر یک از کتاب‌های این مجموعه، مناطقی را که دین مورد بررسی در آن‌ها وجود دارد، ریشه‌ها، تاریخ، عقاید اساسی، مناسک مهم و نقش آن دین در تمدن بشری را توصیف می‌نماید. تصاویری که به‌دقت انتخاب شده‌اند، مکمل متن هستند و به همراه آن‌ها، یک نقشه، وقایع‌نامه، واژه‌نامه و کتاب‌شناسی نیز تهیه شده تا به خوانندگان در درک کامل دین مورد مطالعه کمک نمایند.

مجموعه کتاب‌های «ادیان جهان» در شفاف‌کردن ماهیت دین مدد می‌رسانند و همانندی‌ها و تفاوت‌های سنت‌های بزرگ معنوی که در جهان امروز به آن‌ها عمل می‌شود را نشان می‌دهند.

تصویر نقشه جهان

* نقشه مناطقی که عمدتاً دارای آیین دائویی هستند.